

Kreativní krizový plán

metoda Kintsugi

JANA ŽÁČKOVÁ

KREATIVNÍ CESTA K ZOTAVENÍ · METODA KINTSUGI

„Největší chyba, kterou v životě můžeš udělat, je mít pořád strach, že nějakou uděláš.“
— Elbert Hubbard

Tohle není seznam povinností ani test, ve kterém můžeš propadnout. Je to pozvání podívat se na své trhliny jinak — třeba jako na místa, kudy může vstoupit tvá nejsilnější stránka, kterou sis dosud považoval za slabinu.

Pro koho je tahle knížka

Pokud jsi někdy zažil krizi, ze které ses vracel těžko zpátky do reálného světa — nebo sis vytvořil vlastní metody, jak z ní ven — mohlo by ti mé krátké PDF pomoci.

Tahle „příručka“ není o tom, jak se „správně“ zotavit. Je o tom, jak si vytvořit vlastní kreativní krizový plán, který ti bude dávat smysl, protože bude vycházet z tebe — ne na pokyn nebo potřebu někoho jiného.

Ve zkratce ti představím, co je metoda **Kintsugi** aplikovaná na osobní růst, přečteš si deset fází cesty k Zotavení a vyzkoušíš si jedno konkrétní cvičení. A když tě to chytne, budeš vědět, kudy pokračovat dál.

> ### Legenda o rozbité váze
>
> *Sen no Rikjú (1522–1591), slavný čajový mistr jednoho japonského vládce, byl pozván na večeři. Pán domu mu na jeho počest daroval velmi starou a drahou čínskou vázu. Mistr se však neobtěžoval na ni ani podívat — spokojil se s tím, že komentoval krásu krajiny a větve stromu pohupující se ve větru.*
>
> *Hostitele to tak rozčílilo, že při jeho odchodu vázu ze zlosti roztříštil na kusy. Jeho přátelé pak všechny střepy sesbírali a spravili vázu v duchu umění kintsugi — zlatem. Když ji Sen no Rikjú při další návštěvě uviděl s jejími zlatými spárami, vykřikl: „Teď je nádherná!“*

Hned na úvod si řekněme jednu věc: já rozhodně nejsem ten typ člověka, který přesně plní úkoly tak, jak mu byly zadány. Celý život jsem se učila metodou pokus a omyl — nutno podotknout, že někdy bolestně, jindy s nečekaným „aha“ momentem. Nakonec se mi ale podařilo najít svou vlastní cestu.

Díky filozofii Zotavení jsem si uvědomila, že tenhle proces je jedinečný pro každého z nás. Neurčuje ho společnost, okolí ani odborníci — ti nám jsou určitě skvělým doprovodem, ale hlavní cestu si určujeme my sami. Jsme experti na to, co a jak cítíme, a jedině my můžeme rozhodnout, co pro nás znamená uzdravení.

„Zotavení není návrat k tomu, kým jsme byli, ale zušlechtění toho, kým se stáváme — skrze jizvy, které nás neoslabují, ale formují do podoby, ve které jsme nejpravdivější sami sobě.“

— Jana Žáčková

Proč zrovna kreativní plán

Ráda bych zdůraznila, že když jsem se poprvé setkala s protikrizovým plánováním ve službách, vyděsilo mě to — přece já už žádnou krizi nechci, tak proč bych se na ni vůbec měla připravovat? Děsilo to i mě, a to jsem sama pár protikrizových plánů s klienty vystavila. Ale tam už jsem si všimla, že každý klient měl nějaký koníček, něco, co bylo jeho bytostně vlastní. A začala jsem otáčet schůzky jiným směrem: jak byste porozuměli sami sobě prostřednictvím třeba své oblíbené anime postavy? Která píseň vám připomíná nejhorší — nebo nejlepší — období? A jak je člověk individuální, tolik rozdílných zájmů máme.

Kreativní krizový plán pak v mé představě nebyl jen seznamem povinností a zbytečných otázek. Tvůj kreativní krizový plán se stává výhradně tvým osobním projektem — stejně jako tvoje cesta k Zotavení, kterou za tebe nikdo neudělá. Vytváříš si ho sám. Když si ho vytvoříš po svém — třeba jako fotoknihu, koláž, krátký film nebo vizuální i psaný deník (autoterapie také funguje) — je mnohem větší šance, že ho opravdu využiješ a budeš ho brát jako něco smysluplného.

To, že přicházím zrovna s metodou Kintsugi, má svůj důvod. Ve svém podnikání **Umění autentického já** se nám podařilo propojit arteterapii s aplikovanou improvizací a rogersovským bezpodmínečným přijetím. Nikdy by mě nenapadlo, že sama budu lektorovat kurzy a pracovat s jejich vytvářením. Našla jsem si opět vlastní cestu — a tobě nabízím doprovod k tvé vlastní kreativitě, ne k napodobování a plnění úkolů.

Protože o tohle tu jde především: ***najít sám sebe a nikoho nenapodobovat.*** *Ani mě.*

Proč ignorujeme vnucené strategie

- **Autonomie vs. kontrola.** Lidé mají přirozenou potřebu cítit, že jejich rozhodnutí vychází z nich samých. Když nám někdo říká, co bychom „měli“ dělat, často se vzepřeme — vnímáme tlak a ztrátu kontroly. (Teorie sebeurčení, Deci & Ryan.)
- **Radost jako motivace.** Pokud v činnosti nevidíme smysl, mozek ji vyhodnotí jako „nucenou práci“ a vzniká odpor. Když do procesu vneseme hravost a kreativitu, zapojíme centra odměny (dopaminový systém) a mnohem spíš se tomu budeme věnovat dobrovolně a rádi.
- **Umění nápravy podle Kintsugi.** Myšlenka, že zlomené části lze nejen opravit, ale udělat z nich jedinečné umělecké dílo, krásně sedí na osobní růst. Když si vytvoříš svůj plán tímto způsobem, přijímáš své křehkosti — a zároveň jim dáváš nový smysl.

Jak s touhle knížkou pracovat

Nespěchej. Ani na život. Mně věci trvaly dost dlouho a nemusíš hned všechno ve svém životě „vyřešit“. Každá informace se ti stejně ukládá někam do tvých „buněčných“ skrýší — a jakmile jednou zaseješ, začneš časem sklízet. Fráze, ale pro mě realita.

To by mohl být začátek tvého vlastního plánu. Žít Zotavení.

Malá drobnost: podívej se do svého nitra a pouvažuj, co by pomohlo **tobě**, kdybys byl v krizi — ne to, co od tebe očekávají ostatní. Je to procházka? Film? Horká vana? Pečení? Možností je nekonečně, ale jen ty jsi expertem na to, co ti pomáhá. Já totiž v minulosti dělala spoustu věcí a zaručených rad, které mi dávali jiní.

MALÁ VÝZVA · 5 MINUT

Vezmi si telefon nebo papír a zapiš (nebo vyfoť) **tři věci, které ti spolehlivě přinášejí klid**. Nemusí být „užitečné“ ani logické. Vůně kávy, konkrétní písnička, výhled z okna, jméno člověka, kterému můžeš zavolat. Co tě uklidňuje?

Tohle jsou první zlaté nitky tvého plánu. Věřím, že uvnitř hloubi duše tušíš, kdo jsi a co potřebuješ.

Deset fází cesty

Ochutnávka toho, čím Kintsugi inspiruje

Kintsugi opravuje rozbité nádoby tak, že spáry vyplní zlatem — a předmět je pak cennější než předtím. Přesně takhle vnímám cestu k Zotavení. Mám pocit, že se mi v životě díky utrpení vybudovala jistá resilience, tedy odolnost. Co se mi dřív zdálo nemožné, dnes beru jako výzvy ke zdolání. Ale nejsem žádná wonder woman — umím i velmi rychle odhadnout, na co nemám, protože umím pracovat sama se sebou. Taky jsem prošla tím, že už si rozmýšlím, do čeho se pouštím a co ve svém životě nechci nebo nepotřebuji — včetně vztahů a věcí.

S fázemi, které ti chci představit, se ztotožňuji. Tady je deset fází, kterými můžeme — ať už vědomě, či nevědomě — procházet. Mé Zotavení se totiž v první fázi odehrávalo velmi nevědomě, když jsem se přestěhovala žít do Řecka.

- **1 · Fáze rozbití — lepší poznání sebe sama.** Objevíš „praskliny“ ve svém emočním a psychickém zdraví. Každé zranění může být příležitostí k sebereflexi a růstu. *U mě to byl první kontakt s psychózou a diagnózou. Postupně to vedlo k fázi dvě.*
- **2 · Fáze dávání dohromady — co a jak prožíváš.** Začneš spojovat střípky zkušeností a chápat, jak se jednotlivé části tvé psychiky vzájemně ovlivňují. *Stále jsem hledala souvislosti — proč se mi to mohlo stát?*

- **3 · Fáze trpělivosti — opakující se situace.** Jako při spojování prasklin poznáš vzorce, které tě vedou do vyhrocených chvil, a učíš se je opatrně přetvářet. *Na uzavřeném oddělení jsem strávila dohromady osm měsíců.*
- **4 · Fáze opravení — odhalení příčin.** Zlatým lepidlem se stává tvé nové porozumění: začneš odstraňovat to, co tě zraňuje, a vracet život do rovnováhy. *Stále jsem se ptala po smyslu — i když jsem prožila i fázi, kdy jsem žádný smysl nenalezla a málem skončila na ulici, protože mi začal být smysluplný život úplně ukradený.*
- **5 · Fáze odhalení — jistota v sobě.** Získáš první oporu sám v sobě. Jako nádoba opravená zlatem budeš odolnější a budeš si víc rozumět. *Rozhodla jsem se odjet do Řecka. Byla jsem si jistá, že přijdu na to, kdo vlastně jsem — od začátku, ale jinde.*
- **6 · Fáze zušlechtění — objevení silných stránek.** Tvé silné stránky jsou zlaté „švy“, které spojují tvou duši a dávají ti sílu stát pevně i v krizi. *Už v Řecku jsem si všímala drobností: že mě vybrali do silného mezinárodního týmu, mé plavání v moři i v noci, překonání zemětřesení, učení se řečtiny, navazování nových vztahů, oblíbenost v kolektivu „bez nálepky“ s diagnózou.*
- **7 · Fáze opravy — prevence dalších krizí.** Zpracovaný plán slouží jako příprava na těžká období — fyzická i psychická. Zotavení jsou malé kroky k trvalé změně. *Když začal covid a pak mě přijali do Práh jižní Morava, začala jsem víc zkoumat z odborného hlediska, co jsem asi prožila. Začala jsem k sobě být laskavá, vyhledala terapeuta a víc na sobě pracovat — jako prevenci dalších krizí.*
- **8 · Fáze spojování — lepší mezilidské vztahy.** Jako kintsugi spojuje střepy do krásného celku, tvůj plán zlepšuje, jak komunikuješ a spolupracuješ s druhými. *Dobré vztahy v týmu jsem měla už v Řecku, ale v českém prostředí se to ještě víc potvrdilo. Díky nim jsem si troufala na větší výzvy, jak pohlédnout na svou zkušenost.*
- **9 · Fáze zušlechtění — důvěra od blízkých.** Když okolí vidí, že na sobě pracuješ, roste jeho důvěra. Tvé opravdové já je teď cenné a čitelné. *Smysluplné životní vztahy jsou asi jedna z nejdůležitějších věcí, které mě už osm let provázejí.*
- **10 · Fáze odhalení — inspirace pro ostatní.** Tvůj příběh může inspirovat. Jako zlaté švy ukazuje, že i rozbití může vést k něčemu krásnému. *Dnes pravděpodobně inspiruji svou otevřeností, kreativitou a odhodlaností věci měnit a stát si za svým — a přitom mít stále reflexi.*

Střípek mého příběhu

Já osobně jsem se zhroutila třikrát. Třikrát se mi změnila i diagnóza — ta ale pro mě není důležitá. Trvalo mi mnoho let, než jsem pojmenovala to, co mě dovedlo na dno, k hospitalizaci a ke stigmatizaci sebe sama. Když jsem se začala soustředit na přijetí své zkušenosti, najednou jsem přestala plout proti proudu. Byla jsem z těch extrémních situací tak unavená, že jsem chtěla jen být spokojená. A to teď jsem.

Nazvi to jak chceš — někteří odborníci to pojmenovávají jako posttraumatický růst, přijetí. Pro mě je hlavní, že se mi **daří**. Dnes jsem ředitelkou obecně prospěšné společnosti. Mám svoje zvládací mechanismy, které fungují. A přitom jsem zůstala autentická i ve svých problémech — nepředstírám, že žádné nemám. Mám

jich stále hodně, jen se k jejich řešení stavím jinak. Zodpovídám se sama sobě. To dvojí jde dohromady: dá se vést organizaci, tvořit, žít naplno — a zároveň zůstat pravdivá sama k sobě.

Kdybych nepracovala jako peer konzultant, možná bych na své silné stránky nikdy nepřišla — na ty, které vyvěrají z podstaty mého já ještě před tím, než se mi stala „krize“, „psychóza“, „mánie“, „destruktivita“. Kromě toho, že jsem pak studovala dramaterapii, pořádám výtvarné výstavy nejen lidí s hendikepem, autorská čtení vycházející nejen z terapie psaním, jsem zvána na konference a natáčím videoklipy, kde pracuji s principem „hendikepu, který překvapí“. A uvědomila jsem si, že nechci vyvolávat lítost — nabrečela jsem se dost. Naopak, opírám se o narativní terapii, kde sdílení má prokazatelné výsledky.

Metoda Kintsugi je prastará. Já nevymýšlím nic nového — vlastně jen kreativně přetvářím a přizpůsobuji. Protože v sociálních službách je všechno tabulkové, ohraničené, „podle standardů“. Ale já věřím, že každý člověk je kreativní po svém. A právě tam, kde končí tabulka, začínáš ty.

„Vykonávat věc, které se bojíme, je první krok k úspěchu.“ — Mahátma Gándhí

Garantuji ti, že pokud tohle čteš, své nejhorší životní situace jsi už přežil.

— vypůjčeno z knihy o Kintsugi

Tohle je tvůj začátek

Ne můj. A přesně tak to má být.

Nechci ti dát jízdní řád na 30 dní, po kterém bude všechno v pořádku. Takhle to nefunguje — myslím, že u nikoho, a u mě už vůbec ne. Každý má svůj čas a své tempo. Mně samotné trvalo roky, než jsem si našla to svoje.

Tahle knížka ti ukázala princip a nabídla první úkoly. Zbytek je na tobě — a jsi na to expert, i když tomu teď třeba ještě nevěříš. **Najdi sám sebe. Nikoho nenapodobuj.** Metoda Kintsugi je stará staletí; já ji jen kreativně přizpůsobuji. Ty si ji přizpůsobíš po svém.

Máš zájem jít dál?

Chceš vědět víc, nebo bys chtěl osobní konzultaci?

Napiš mi — ráda ti pošlu, jak spolu můžeme pracovat.

Napsat Janě →

Jsem akreditovaná lektorka, teatroterapeutka, režisérka, autorka a hlavně peer konzultantka. Spolupracovala jsem s Národním ústavem duševního zdraví a nyní jsem ambasadorkou iniciativy Na rovinu. Vycházím z vlastní zkušenosti se Zotavením i z knih, které zásadně ovlivnily můj život — tohle PDF vzniklo jako inspirace z knihy *Umělcova cesta* (Julia Cameron) a *Kintsugi. Umění nápravy* (Céline Santini).

Krize je příležitost ke změně.
A moc ti fandím. — Jana